

MEMO

Aan : de gemeenteraad
Afdeling :

Van : college van b&w Datum : 26 maart 2012
Afdeling : Onderwerp : Drie Decentralisaties – Wmo nota

Inleiding

De gemeenten staan aan de vooravond van een operatie die zijn weerga niet kent. Drie grote decentralisaties staan in het sociaal domein op het programma: de invoering van de Wet werken naar vermogen (Wwnv), de overgang van Begeleiding (individueel en in groepsverband: dagbesteding inclusief vervoer) uit de AWBZ naar de Wmo en de overname van de gehele Zorg voor de jeugd. Hiermee en met de huidige taken uit de Wwb (na 1 januari 2013 Wwnv) en Wmo wordt de gemeente verantwoordelijk voor vrijwel de gehele (niet-medische) ondersteuning aan de burger. Er is niet alleen een sterke samenhang maar ook overeenkomst in doelstellingen – ondersteuning voor de minder redzame burger en bevordering participatie - en er is veel overlap in doelgroepen. De gemeente krijgt hiermee de kans een ontkokerd lokaal stelsel van maatschappelijke ondersteuning in te richten voor alle leefgebieden van de burger.

Waarom decentralisatie?

De drie decentralisaties zijn ingegeven vanuit de bestuurlijke onderkenning van een financierings- en beleidsmatig vraagstuk. Het financieringsvraagstuk betreft de wens van het kabinet om de groei in de uitgaven van de AWBZ, Jeugdzorg en de sociale zekerheid te doorbreken. Dat is noodzakelijk om ook op langere termijn de financiering te kunnen waarborgen. Het beleidsmatige vraagstuk betreft de onderkenning, dat belangrijke winst in de doelmatigheid in de jeugdzorg, AWBZ/Wmo en een deel van de sociale zekerheid te realiseren is door een inhoudelijke en bestuurlijke concentratie bij de lokale overheid. Dat leidt voor de gemeente Langedijk tot de opgave “het goedkoper en beter” te doen.

1. Project samenhang drie decentralisaties gemeente Langedijk

Om deze majeure operatie intern in goede banen te leiden wordt het project “de drie decentralisaties¹” gestart. Voor het zomerreces wordt u nader geïnformeerd hoe dit vorm krijgt, wat de kosten en de behelsde resultaten zijn.

Daarbij zal het behoud en versterking van het sociale gezicht van Langedijk, één van de vier centrale thema's in het collegeprogramma ‘Schakelen en verbinden’, als uitgangspunt dienen. Nu de gemeente aan de vooravond staat van bezuinigingen en ingrijpende decentralisaties is de druk op dit thema groot.

Wij willen dat het goed gaat in onze gemeente met haar inwoners. Veel potentie zit in de ondernemingszin van onze inwoners, het bedrijfsleven en instellingen. Dit koesteren wij en daarom willen wij ruimte scheppen en zoveel mogelijk mensen stimuleren deze ondernemingszin nog verder te versterken.

‘Ondernemend samenleven’, de visie van uw raad van mei 2008, gaat uit van het stimuleren van particulier initiatief en (maatschappelijk) ondernemerschap. Er moet gekeken worden in hoeverre mensen of organisaties uit de gemeenschap kunnen worden toegerust om een probleem zelf aan te pakken. Deze voorziende blik van uw raad vraagt om een andere aanpak, namelijk het stimuleren van de eigen kracht van de inwoners in onze gemeente. Zoeken met elkaar naar vernieuwing en

¹ Onder het kopje ‘voortgang 3 decentralisatie Regio Alkmaar’ treft u hier verdere uitleg over aan.

MEMO

verbindingen waarbij het accent ligt op wat wél kan en niet op wat er niet kan. Vertrouwen op de kracht van de Langedijker bevolking, waarbij zij die dit niet kunnen of zorg nodig hebben, kunnen vertrouwen op ons!

De drie decentralisaties zijn ingegeven vanuit de onderkenning van een financierings- en beleidsmatig vraagstuk;

- Het financieringsvraagstuk betreft het uitgangspunt van de regering de groei in de uitgaven van de AWBZ, Jeugdzorg en de sociale zekerheid te doorbreken, vanuit de noodzaak om ook op langere termijn de financiering te kunnen waarborgen.
- Het beleidsmatige vraagstuk betreft de onderkenning, dat belangrijke winst in de doelmatigheid in de jeugdzorg, AWBZ/Wmo en een deel van de sociale zekerheid te realiseren is door een inhoudelijke en bestuurlijke concentratie bij de lokale overheid. Dat leidt voor de gemeente Langedijk tot de opgave “het goedkoper en beter” te doen. De samenhangende aanpak zal door middel van de toepassing van de uitgangspunten van Welzijn Nieuwe Stijl gevoed worden.

Welzijn nieuwe stijl en ontwikkeling Wmo-beleid

Uit de landelijke evaluatie van de Wmo bleek dat veel gemeenten (nog) niet de ruimte benutten die de Wmo ze biedt, namelijk maatwerk, verbinden en integraliteit. Om de Wmo maximaal te benutten is het van belang dat de (sturings)relatie tussen overheid en maatschappelijke organisaties, maar ook de kwaliteit en professionaliteit van deze organisaties op orde zijn. Om dit een impuls te geven heeft het Ministerie van VWS, samen met de VNG en de MOgroep ‘Welzijn Nieuwe Stijl’ geïntroduceerd.

De drie decentralisaties zijn van grote invloed op het beleid en de uitvoering van de Wmo. Wij hebben er daarom voor gekozen de hiervoor genoemde ontwikkelingen in onderlinge samenhang te benaderen. In onze memo van 7 juli 2011 is aan u dit traject eerder toegelicht. Vanwege het feit dat er nog veel onduidelijkheden zijn op de drie onderdelen van de decentralisaties is er enige vertraging in het tijdpad, hieronder treft u dan ook een nieuw tijdpad aan. In ieder geval wordt dit proces tweeledig aangepakt. De eerste trap is de evaluatie van het huidige Wmo-beleid. De onderlinge samenhang, welzijn nieuwe stijl en de ontwikkeling van de nieuwe Wmo-nota zal in een project tot stand komen. Onderdeel van het projectplan is een startnotitie, inclusief een kaderstellende visie.

De huidige Wmo nota heeft een looptijd tot en met het jaar 2010, in tegenstelling tot wat eerder bericht is in de memo van 7 juli 2011, waarin abusievelijk sprake was van de periode 2008-2011. In uw raadsbesluit van 22 april 2008 is echter (met terugwerkende kracht) de periode van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2010 vastgesteld. Wij bieden u excuses aan voor deze gang van zaken. U kunt zo snel als mogelijk een raadsvoorstel tegemoet zien, waarmee wij om verlenging vragen van de looptijd van het WMO-beleidsplan, los van de evaluatie en het te ontwikkelen nieuwe vierjarige Wmo-beleidsplan. In grote lijnen ziet de tijdlijn van dat proces er als volgt uit:

Tijdslijn:

Tweede kwartaal 2012:	Start evaluatie huidig Wmo beleid;
Tweede kwartaal 2012:	Presentatie stand van zaken decentralisaties forum 22 mei 2012;
Tweede/derde kwartaal 2012:	Ontwikkeling projectplan en startnotitie ter vaststelling door raad;
Derde kwartaal 2012 e.v. ² :	Start uitvoering projectplan decentralisaties / Wmo beleid.

² De exacte doorlooptijd wordt in het projectplan en de startnotitie nader uitgewerkt.

MEMO

2. Voortgang van de drie decentralisaties in de regio Alkmaar

De drie decentralisaties (AWBZ, Wwnv en de Jeugdzorg) hebben hun eigen tempo en fasering, maar nodigen ook uit tot een samenhangende aanpak. Het laat zich aanzien dat er verschillende doelgroepen zijn die 'binnen de drie decentralisaties' vallen. Bijvoorbeeld de jeugdigen die nu een beroep doen op de AWBZ-begeleiding, en ook onder de decentralisatie Jeugdzorg vallen. Of de persoon die conform de WSW werkt en thuis begeleiding ontvangt. Rond mei worden deze doelgroep(en) scherper gedefinieerd om zo te komen tot een meer integraal of samenhangend aanbod voor deze doelgroep(en). De verschillende plannen van aanpak zullen op regionaal niveau dan ook worden afgestemd en resultaten ervan zijn te herleiden naar gemeentelijk niveau. In deze memo wordt u geïnformeerd over de voortgang van elke decentralisatie.

➤ Stand van zaken decentralisatie AWBZ/Wmo

Algemeen

De functie extramurale begeleiding gaat over van de AWBZ naar de Wmo. Gemeenten worden vanaf 1 januari 2013 verantwoordelijk voor de nieuwe aanvragers, voor cliënten van wie de indicatie afloopt in 2013 en voor cliënten waarbij de situatie verandert en daarom een nieuwe indicatie nodig hebben. Vanaf 2014 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle cliënten die op dit moment al extramurale begeleiding ontvangen in de AWBZ.

Het kabinet gaat uit van invoering van de transitie Begeleiding per 1 januari 2013. De VNG houdt vast aan één jaar voorbereidingstijd voor gemeenten, zoals afgesproken in de Bestuurlijke Afspraken. Nu de datum van 1 januari 2012 inmiddels is gepasseerd en de parlementaire behandeling net is begonnen, streeft de VNG naar een latere invoeringsdatum.

Stappenplan in de regio

In september 2011 is er voor het PORA Zorg een projectplan 'Decentralisatie AWBZ naar Wmo' opgesteld door een ambtelijke, regionale projectgroep. Dit projectplan bevat een beschrijving van de stappen die we in regionale samenwerking gaan zetten opdat alle gemeenten in de regio Alkmaar op 1 januari 2013 de dienstverlening en ondersteuning voor hun inwoners op orde hebben. Daarbij willen wij de overgang van de oude (AWBZ) naar de nieuwe situatie (Wmo) voor de burger zo geruisloos mogelijk laten verlopen en het moment benutten om tot vernieuwing en innovatie te komen. Met betrekking tot deze AWBZ-transitie hebben Gedeputeerde Staten van Noord Holland inmiddels positief besloten op een subsidieaanvraag waarmee een samenhangende regionale aanpak kan worden bekostigd.

Voor de eerste helft van 2012 worden de volgende stappen gevolgd:

- Stap 1. Analyse van de uitgangssituatie (Fact finding)
- Stap 2. Het vergelijken van het benodigde aanbod met het bestaande aanbod
- Stap 3. Aanpassing van de infrastructuur (c.q. de opdrachtverlening)

Momenteel werkt men in fase 1.

Twee activiteiten staan daarbij gedurende de periode januari 2012 - maart 2012 centraal:

- Uitvoering 'feitenonderzoek' naar de doelgroepen (kwantitatief) -ook per gemeente, de aangeboden vormen van begeleiding en de aanbieders.
- Verwerven van inzicht in de kwalitatieve aspecten van de decentralisatie AWBZ middels interviews met de zorgaanbieders (grote regionale aanbieders en kleine lokale aanbieders).

MEMO

Invoeringsbudget decentralisatie Begeleiding

2012 € 87.000

2013 € 58.000

Zoals gezegd wordt de gemeente gefaseerd over 2013 en 2014 verantwoordelijk voor de functie extramurale begeleiding vanuit de AWBZ. In 2012 en 2013 bereiden we deze decentralisatie voor. Hiervoor stort het rijk genoemde bedragen in de Algemene middelen. Overheveling van het budget voor de uitvoering van de begeleiding gaat gepaard met een efficiencykorting (bezuiniging) van 5% (budget wordt in meicirculaire bekend gemaakt). We moeten als gemeente andere, goedkopere manieren bedenken voor de uitvoering. Het invoeringsbudget is o.a. bedoeld voor het invoeringstraject, experimenten om nieuwe vormen van begeleiding uit te testen en het inhuren van specifieke expertise. Bij de kadernota 2012-2016 wordt aan u voorgesteld om het invoeringsbudget begeleiding AWBZ te bestemmen voor dit invoeringstraject.

➤ Stand van Zaken Wet werken naar vermogen (Wwvv)

Een concept Visiedocument Werken naar Vermogen is geschreven. In dit Visiedocument bepalen de 8 gemeenteraden van de regio Alkmaar (de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Graft-De Rijp, Heiloo, Heerhugowaard, Langedijk en Schermer) gezamenlijk de koers voor een regionale visie op (de uitvoering van de Wet) *werken naar vermogen*. Ingrediënten daarvoor zijn aangeleverd tijdens de bestuurlijke discussiebijeenkomsten in oktober 2011 in Heerhugowaard, en de drie roadshows zoals deze in januari 2012 en februari 2012 zijn gehouden in Langedijk, Alkmaar en Castricum. Het streven is dat de gemeenteraden het Visiedocument in juni 2012 vaststellen.

Daarnaast beïnvloeden drie trajecten die in 2012 lopen het proces: de regionale samenwerking, de herstructurering van het SW-bedrijf en het ontwikkelen van een regionaal arbeidsmarktbeleid, alsook de visievorming over de Wwvv. Het dienstverleningsconcept wordt in een apart onderzoekstraject nader onderzocht, al dan niet op basis van een samenwerkingsrelatie tussen de gemeenten in de regio Alkmaar. Om de gezamenlijke ambities in het sociaal publieke domein van de 8 regiogemeenten te realiseren, is een efficiënte en effectieve uitvoeringsorganisatie het doel. De beperkte financiële middelen zijn één van de kaders die de regiogemeenten daarbij nadrukkelijk meenemen.

➤ Stand van zaken decentralisatie Jeugdzorg

Stappenplan in de regio

Het PORA Jeugd en Onderwijs heeft in 2011 uitgesproken de decentralisatie van de jeugdzorg gezamenlijk te willen oppakken en daarbij af te stemmen met de ontwikkelingen op het gebied van Passend Onderwijs. De prioriteit ligt bij de samenwerking op de schaal van Noord-Kennemerland. Waar mogelijk en of noodzakelijk wordt afgestemd op Noord-Holland Noord-niveau. Als eerste stap heeft op 13 oktober 2011 een werksessie plaats gevonden met bestuurders van gemeenten, onderwijs en jeugdzorginstellingen.

Algemeen werd onderkend dat dit een majeure operatie gaat worden. Op alle terreinen (Jeugdzorg, Passend Onderwijs) geldt dat er met minder geld meer bereikt moet gaan worden. Anders en beter gaan samenwerken is onontkoombaar. Algemeen wordt de noodzaak gezien meer in de eigen omgeving van de jeugdige en het gezin te opereren. Het CJG speelt daarbij een belangrijke rol. Het is belangrijk dat gemeenten en schoolbesturen elkaar over en weer informeren over de ontwikkelingen en opgaven die hen te wachten staan.

MEMO

Daarnaast is er aandacht gevraagd om ook de ervaringen en kennis van de hulpverleners hierbij te betrekken, en ook de ouders en cliënten een plek te geven in het proces. Het PORA Jeugd en Onderwijs zal voor de Regio Alkmaar fungeren als bestuurlijk platform. Voor de verdere uitwerking van het plan van aanpak is gevraagd te kijken naar goede voorbeelden elders in het land. Het plan van aanpak wordt ter kennisneming aan uw raad aangeboden.

Invoeringsbudget decentralisatie Jeugdzorg

2012 € 21.232 (decembercircularre)

Bij de kadernota 2012-2016 wordt aan u voorgesteld om het invoeringsbudget decentralisatie Jeugdzorg over 2012 van € 21.232,- te bestemmen voor decentralisatie Jeugdzorg. Hiervan is € 10.616,- voor de regionale projectorganisatie en uitvoering van het regionale plan en de andere € 10.616,- voor de dekking van de eigen onkosten die betrekking hebben op de transitie Jeugdzorg.

Ten slotte

Op 20 maart 2012 hebben Rijk, VNG en IPO samen de landelijke Transitieagenda Jeugdzorg opgesteld voor de uitvoering van de transitie. Hierin is opgenomen het ondersteuningsprogramma van het Rijk en de VNG. Bij de stelselwijziging van de jeugdzorg is een groot aantal spelers en netwerken betrokken. De Transitieagenda Jeugdzorg waarborgt de continuïteit en kwaliteit van dit proces. De Transitieagenda Jeugdzorg heeft tot doel de stelselwijziging van de jeugdzorg vanuit landelijke optiek verantwoord en tijdig te realiseren.